

Introductie:

Normaal gesproken vind ik dat de Bijbel zich zelf moet uitleggen en dat je er niet teveel woorden vooraf over moet zeggen. Deze keer is het een beetje anders, omdat de hoofdlezing uit Openbaring is. Ik denk dat dit een moeilijk boek is. Daarom heb ik ervoor gekozen om bij iedere lezing vooraf kort iets te zeggen. Na de lezing uit Openbaring de preek.

Vandaag begint met Advent een nieuw kerkelijk jaar. We hebben een andere kalender dan de wereldlijke kalender. De kerkelijke agenda begint met het feest van verwachten. Dan stel je vragen als. Maar wat verwachten we? Of wie? Wij verwachten de tijd dat Gods goedheid heel de aarde regeert. Dat is de Bijbelse boodschap. Die verwachting wordt al gewekt door de beloften van God aan Abraham, Izaak en Jacob en door de profetieën die hij aan de profeten van Israël toevertrouwd. Vandaag is het de profeet Zacharia die ons bemoedigt om te blijven verwachten en niet op te geven omdat er soms zo weinig zichtbaar wordt van Gods koningschap in onze wereld.

Eerste lezing Zacharia 14: 4-9

Zingen 'Groot koning is de Heer' [LB 97:2 en 3]

Woord vooraf aan Lucas 21

De lezingen uit Lucas en Openbaring geven ons geen reden om te denken: 'Vol verwachting klopt ons hart'. De toon van die twee lezingen is dreigend. Het gaat over angst, gebulder, ondergang en omwenteling. Deze lezingen geven je het gevoel dat het einde van de wereld daar is.

We leven – laten we eerlijk zijn – in een tijd waarin je je kunt afvragen of er wel toekomst is,; zoveel mensen die op drift zijn. Velen opgejaagd door oorlog en geweld. Anderen voortgedreven door het verlangen naar een beter bestaan.

Klimaatverandering, droogte of juist een hogere zeespiegel, een oceaan die we al gewend zijn een plastic soep te noemen; al die dingen kunnen ons doen somberen en doemdenken; het einde van de wereld is nabij!

En toch! Toch gaat er hoop uit van de woorden van Lucas en Openbaring. Ze zijn bedoeld om te troosten en te bemoedigen: hou vol! Durf te blijven geloven dat het perspectief een heel ander is dan het einde! Wie door al die dreigende gebeurtenissen heen kijkt, kan tekenen zien dat er een nieuwe wereld doorbreekt. Zoals die dorre tak in de winter die eigenlijk al de knoppen voor het nieuwe voorjaar bewaart.

Tweede lezing Lucas 21:25-31

Zingen 'Niet als een storm, als een vloed' [LB 321:1, 2, 6 en 7]

Derde lezing Openbaring 1:9-11 en 8:1-5

⁹Ik, Johannes, uw broeder, die net als u in ellende verkeer, maar ook door Jezus met u deel in het koninkrijk en in standvastigheid – ik was op het eiland Patmos omdat ik over God had gesproken en van Jezus had getuigd. ¹⁰Op de dag van de Heer raakte ik in vervoering. Ik hoorde achter me een luide stem, die klonk als een bazuin ¹¹en die tegen me zei: 'Schrijf alles wat je ziet in een boek en stuur dat naar de zeven gemeenten, naar Efeze, Smyrna, Pergamum, Tyatira, Sardes, Filadelfia en Laodicea.'

⁸1Toen het lam het zevende zegel verbrak, viel er een stilte in de hemel, gedurende ongeveer een half uur. ²Ik zag de zeven engelen die voor Gods troon staan. Ze kregen alle zeven een bazuin. ³Toen kwam er een andere engel, die met een gouden wierookschaal bij het altaar ging staan. Hij kreeg een grote hoeveelheid wierook om die op het gouden altaar voor de troon te offeren, samen met de gebeden van alle heiligen. ⁴De rook van de wierook steeg met de gebeden van de heiligen uit de hand van de engel op naar God. ⁵Toen nam de engel de wierookschaal, vulde hem met vuur van het

altaar en wierp dat op de aarde. Er volgden donderslagen, groot geraas, bliksemschichten en een aardbeving.

Preek

Dit is misschien wel een heel andere Adventszondag dan u zich had voorgesteld. Want we lezen dit jaar in Advent twee keer uit Openbaringen. Eigenlijk doen we dat om te zeggen: wat daar gebeurt bij de geboorte van Jezus staat niet los van waar wij hopen, waar we naar uitkijken.

Voordat ik verder ga – u ziet al een paar microfoons staan:

We zingen nl. na de preek een lied uit de opwekkingstraditie. Dit lied sluit aan bij het boek Openbaring. Waarvoor zijn u en ik bestemd? In het boek Openbaring is dat rond de troon staan en God lof zingen. Het lied dat we straks zingen is een en al lofprijzing. Wilma, Irene en Henk zullen het eerst voorzingen en dan vallen we in. Ik hoop dat het ook innerlijk een lofzingen wordt.

Allemaal onder leiding van Marlene en een klein combo met Wim, Harold en Albret.

Gemeente van Jezus Messias,

Laten we er nu maar geen doekjes meer om winden. Wie van ons is niet ooit eens diep bang geweest? Niet vanwege een moeilijke beslissing, maar zo angstig dat je niet meer na kon denken?

Ik kan me niet voorstellen dat er mensen zijn die geen angst kennen. Angst is een oer- emotie, een primaire drijfveer van het menselijk bestaan. Laten we wel wezen; angst kan ook heel gezond zijn! Angst maakt je oplettend en voorzichtig. Angst kan je leven redden! Maar we hebben ook de uitdrukking: 'angst is een slechte raadgever'. Ook dat zien we gebeuren: angst voor terroristen bijvoorbeeld heeft er toe geleid dat in de samenleving veel mensen alle moslims over één kam scheren. Heeft de relatie tussen Nederlanders die moslim zijn en geen moslim zijn ernstig verstoord. Angst voor vluchtelingen is een andere angst. We zijn bang om onze welvaart en onze verzorgingsstaat te verliezen. Dat is wat angst met mensen doet. Die angst is niet buiten onze deur, ik denk dat wij ons in deze angst kunnen herkennen.

Nu lijkt het erop dat angst het thema is van het boek Openbaring. Laten we eens even kijken: een engel die als een ruiter door de lucht gaat en wierookschalen vol vuur over de aarde werpt. (plaatje erbij) Dit is een plaatje uit een verhaal bij Openbaring van Karel Eykman voor kinderen. Ik denk dat elk kind er de dreiging wel in voelt.

Donderslagen, lawaai, bliksemschichten en aardbeving is het gevolg. (ander plaatje) Daar wordt je als mens heel bang van. Onderin staan die nietige mensenpoppetjes getekend, waarin wij onszelf kunnen herkennen. Je zou wel willen weglopen. Wat het meest binnenkomt, verschilt per persoon. Sommige van ons zijn gevoeliger voor de woorden van het verhaal, anderen zijn gevoeliger voor de beelden (hier op het scherm of bijvoorbeeld in het journaal. Anderen worden juist geraakt door wat via geluid of muziek binnenkomt. Het komt allemaal aan bod in wat Johannes op Patmos ziet.

Het lijkt dus wel alsof Openbaring angst als thema heeft, maar niets is minder waar. Ik hoop dat dat vanmorgen duidelijk wordt. Er wordt niet veel gepreekt in de Protestantse gemeente over Openbaring. Wie van u zelf wel eens heeft geprobeerd dat boek te lezen, zal waarschijnlijk teleurgesteld het hebben dichtgeslagen, vol onbegrip over al die beelden die over je worden uitgestort, even intrigerend en onalledaags, maar ook verontrustend. Zoals het einde van het verhaal van vandaag: die wierookschalen die

worden leeggegoten over de aarde met donderslagen, geraas en bliksemschichten en aardbeving tot gevolg.

Hoe kunnen we dit boek nu begrijpen?

Misschien komen we in de verleiding om te denken dat het boek een soort voor-aankondiging is, een soort beschrijving misschien zelfs van het einde van de wereld. Maar dat is niet de bedoeling van dit boek.

Wat is wel de bedoeling van Johannes met zijn visioenen? Dan is het om te beginnen belangrijk om goed thuis te zijn in het Eerste Testament. Openbaring is het boek dat het meeste verwijst naar het Eerste Testament. Niet door te zeggen: *zoals geschreven staat*, maar juist door die beelden. Je zou kunnen zeggen dat de beelden in Openbaring de film is bij de verhalen van het ET, vooral bij de profeten. Openbaring telt 518 verwijzingen: er is geen nieuwtestamenteisch Bijbelboek dat zoveel verwijzingen heeft naar het Eerste Testament.

Maar hoe moet je die beelden nu interpreteren? Johannes zegt af en toe: 'daarna zag ik, daarna zag ik' enz. en dan kun je denken: 'kijk: dit gaat er gebeuren'. Eerst komt dit, dan dat. Zo zijn er ook mensen in de kerk omgegaan met dat boek Openbaring. Alsof je kunt zeggen: *dán* gaat het gebeuren. Er zijn christenen die hebben zelfs dagen hebben berekend wanneer het einde van de wereld daar is. Tot nu toe is het nooit uitgekomen. Laten we dat loslaten. Zo moeten we er niet naar kijken.

De beelden in Openbaring rollen over elkaar heen, zoals een motje rond een lamp danst. Telkens in kleine cirkeltjes, vliegt hij om het licht van de lamp heen. Zo zijn die beelden van Johannes als cirkeltjes rond het ene verhaal.

Wat is het ene verhaal dat Johannes met al die verschillende beelden die over elkaar heen buitelen, wil vertellen? Het gaat Johannes om de essentie van het leven. Hij is verbannen omdat hij over God spreekt en van Jezus als de Messias getuigt. Op Patmos valt ineens alles voor hem op zijn plaats. Het is alsof hij het in één keer ziet; de essentie van het leven is een strijd tussen goed en kwaad. Leest u naast Openbaring maar eens de eerste 11 hoofdstukken van Genesis. Het gaat bij begin en einde van het verhaal om hetzelfde, de principes van het leven ofwel de strijd tussen leven en dood, tussen goed en kwaad.

Als het dan gaat om de laatste dingen in Openbaring dan gaat het niet over het einde, maar dan gaat het over de belangrijkste dingen. Dit is 'het einde', dit is het belangrijkste, dit is het meest inspirerende. Zo kunnen we het woord 'einde' ook gebruiken en zo is het hier bedoeld. Het leven ten diepste, de wereld in essentie gaat over een strijd tussen goed en kwaad. Tussen integriteit en corruptie, tussen onkreukbaarheid en ongerechtigheid. Angst voor verlies van onszelf of dat wat ons dierbaar is heeft grote invloed op de keuzes die wij maken tussen goed en kwaad.

Wat belangrijk is om te weten, is dat het boek vanaf het begin partij kiest en zegt wie die strijd gaat winnen. Op welke niveau dan ook: in uw eigen leven, in dat van onze samenleving of van de wereld. De goede machten gaan het winnen. Daarom is het een bemoedigend boek en roept je toe: hou vol, geef niet toe aan die angst, blijf vertrouwen, want zie: Hij die op de troon zit maakt alles nieuw.

Als u dan gaat lezen, dan komt u 'een draak' tegen 'met de twee beesten' en 'de hoer' en 'Babylon': het zijn allemaal beelden die het kwaad belichamen.

Dan komt u ook tegen: 'Hij die op de troon gezeten is', 'het lam', 'de barendende vrouw' en 'Jeruzalem'; dat zijn allemaal belichamingen van de goede machten. Die gaan het winnen. Geloof het nou maar!

Geloof het nou maar? U en ik hebben genoeg redenen om wel bezorgd te zijn.

Sommigen van ons zijn regelrecht angstig. Ik heb u de voorbeelden genoemd. Kolkt

onze wereld niet? Hoe dichtbij komt het misschien nu met mensen die in verzet komen en symbool van hun verzet is het gele hesje, dat ze verplicht in de auto hebben liggen. Sommigen in Frankrijk spreken al van een revolutie à la 1789. Ook de Bijbel spreekt van beangstigende gebeurtenissen. Er is geen andere wereld, dan deze wereld waarin telkens beangstigende dingen gebeuren. Het is niet zo dat alleen tegen 'het einde van de wereld' dit soort dingen gebeuren. Dit soort dingen gebeuren in alle tijden. De wereld was vroeger niet beter of slechter dan nu. Geweld en rampen zijn van alle tijden.

Maar wat is dan zo bemoedigend in dit boek? Eigenlijk zegt Johannes tegen de gemeente van alle tijden, die belichaamd worden door de zeven gemeentes die genoemd zijn in het boek Openbaring: jullie christenen zullen je niet door angst laten regeren!

Natuurlijk is er angst, maar laat je er niet door regeren. Leef niet uit angst. En waarom niet? Wel in Openbaringen 8 beschrijft Johannes een verbinding tussen hemel en aarde. De engelen voor Gods troon voegen hun wierook toe aan de gebeden van de mensen. Die wierook en die gebeden dragen de verwachting dat Gods koningschap op aarde is. Ze dragen de verwachting dat de Eeuwige ingrijpt.

Laten we wel wezen: dat is precies wat wij vieren met Advent en Kerst! Dat God gaat, dat God heeft ingegrepen!

De komst van de Mensenzoon wordt in Lucas beschreven als een ingrijpen van God. Onze hoop is niet tevergeefs. Het koninkrijk van God breekt aan, net zo zeker als dat het uitlopen van de vijgenboom de zomer inluidt. Wij proeven op deze eerste Adventszondag iets van die hoopvolle betekenis van de komst van de Mensenzoon.

De beelden zijn misschien vervreemdend omdat ons een almachtige God wordt geschetst die actief in de werkelijkheid ingrijpt. Ik verwacht dat u daar als moderne mens wel moeite mee hebt: een God die actief ingrijpt. Maar laten we er dit van meenemen: dit beeld van God die ingrijpt, scherpt ons in dat wij niet *in control* zijn. Het is een Bijbelse notie dat God groter is dan wijzelf. Daarom spreken we zijn Naam ook niet uit. Niemand van ons kan God begrijpen of geheel omvatten.

God is groter dan wij kunnen bevatten en zijn macht kan meer dan u en ik ons kunnen voorstellen en voor mekaar kunnen krijgen. Maar als we dat zeggen kunnen we wel ons leven inrichten om dát waar we op hopen dichterbij te brengen. Je kunt leven alsof God al koning is over je leven. Je kunt Hem dat gezag *nu* al toevertrouwen. Vanuit dat gezag leefden de profeten, leefde Johannes, leefde onze Heer Jezus. Dat is wat profeten en wereldverbeteraars gemeen hebben met Jezus. Ze gaan nu al voor de wereld die ze morgen willen zien. Dat behoort tot de essentie van onze navolging: ons niet neerleggen bij de wereld zoals die nu is.

We leven niet zomaar in een verwachting. We leven in een actieve verwachting. We leven in de verwachting dat er licht komt dat alle duisternis verlicht. Wij leven in de verwachting dat het lam en niet de draak tenslotte op de troon zal zitten. Onze focus is dan ook niet op de draak, onze focus is op dat lam, is op de komst van de Messias. Dat maakt ons weerbaar tegen de macht van onze angst.

Het rijk is al gaande. Dat zeggen we ook als we met kerst het teken van een kind in de voederbak vieren; we hechten geloof aan het verhaal dat met de komst van dit kind Gods rijk van vrede en gerechtigheid is begonnen. Wie dan de wierookschalen op aarde uitgestort ziet worden, die hoeft niet blind te zijn voor de macht van het kwaad, maar die zal er niet uit wegluchten, uit weglopen.

Blijf erbij! Laat je niet gek maken, of bang. Blijf erbij! Doe de Naam van God: dat is Ik ben' - Ik ben *erbij*. Ik ben *bij jou*. Met Kerst vieren we Gods aanwezigheid in onze wereld en het teken van Gods liefdevolle aanwezigheid is de geboorte van een kwetsbaar kind. Dat kind zal de hoopvolle naam Jezus dragen. Dat betekent niets

anders dan 'God redt'. Nog zonder dat hij iets gedaan heeft is zijn naam al een getuigenis van waar wij op hopen. In hem krijgt het verbond tussen hemel en aarde gezicht. In zijn leven krijgt betekenis wat het wil zeggen dat 'de hemel op aarde' is. Zo mogen wij mensen te midden van die chaos in onze wereld, hoopvol leven. Heb vertrouwen en goede moed: God is koning; Hij zal zijn, zoals Hij dat al was. Van den beginne. Amen.